1939 ий
6
ОКТЯБРЬ
№ 87 (586)
Акше 5 ыр.

9-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллассе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ОБОРОННЫЙ ДЕН ФИЗКУЛЬТУРНЫЙ ПАШАМ АДАКАТ УТЛАРАК ВИЯҤДЫМАН

ВЛКСМ Центральный Комитетын индешымше пленумжо комсомольский организацийлаште оборонный ден физкультурный паша нерген вопросым обсудитлен да решенийым луктын. Тиде решений комсомолын илышыштыже да пашаштыже пеш кугу значенийым иметла.

Пленум палемден: ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийышт негызеш комсомольский организаций-шамыч оборонный ден физкультурный пашам сайынрак ышташ тӱҥалыныт, армейский комсомол ден осоавиахимовский да физкультурный организаций-шамыч дене связь пеҥгыдырак лийын.

Мемнан Марийский республикыштат шуко комсомольский организаций-шамыч оборонно—физкультурный паша дене серьезно занилатлаш тӱҥалыныт.

Марийский педагогический институт пеленсе комсомольский ден осоавиахимовский организаций-шамыч оборонный значкист-шамычым массовый ямдылышашым кумдан шареныт. Чыла студент-шамыч кокла гыч ВС значоклан 72,8 процент, ПВХО значоклан 87 процент да ГСО значоклан 49 процент нормым сдатленыт, осоавиахимовский организацийыште 98 процентше членлан шога. Мотоциклист, парашютист, планерист-шамычым шагал огыл ямдылыме.

„Эр кече" колхоз (Роҥго р-н) пеленсе комсомольский организаций оборонно—физкультурный пашам виян ышта. Комсомолец-шамыч чапле стадионым, футбольный, волейбольный площадкым, стрелковый тирым ыштеныт. Кеҥеж мучко оборонный да физкультурный соревнованийым эртареныт.

Комсомолец-шамычын тыршымышт дене „Красный Октябрь" колхозышто (Шернур р-н) 47 еҥ оборонный значоклан нормым сдатлен.

Марийский республикын молодежышо всеобщий воинский обязанность нерген законым кугу куанымаш дене вашлийын. Шудо дене самырык еҥ-шамыч Йошкар Армийыш добровольно каяш желанийыштым из'явитленыт. Призывник-шамыч призывной пунктлашке 3—4 оборонный значок-шамыч дене миеныт.

Тиде чылажат Марийский республикысе молодежын патриотизмжым, шке родинажым пеш чот йӧратымыжым да тудым аралаш виян ямдылалтмыжым ончыкта.

Но, туге гынат, оборонный ден физкультурный паша чыла вереак сайын шындыме манаш ок лий. Шуко вере молодежын военный знанийым налаш тыршымашыже, беззаботный руководитель-шамычлан кӧра, ок шукталт.

ВЛКСМ ялыр ройком-шамыч (Пектубай, Оршанка, Йошкар-Ола, Сотнур) оборонно—физкультурный пашам пытырак начар вуйлатат. Санденак Пекубай районышто чыла комсомолец-шамыч кокла гыч 24 процентше веле осоавиахим членлан шога. Нине районлаште комсомольский ден осоавиахимовский организаций-шамыч тений значкист-шамычым пеш шагал веле ямдыленыт.

Южо вере первичный осоавиахимовский организаций-шамыч кагаз ӱмбалне веле шотлалтыт, нимогай пашамат огыт ыште. Комсомолын южо райкомжо первичный организацийжешамыч оборонный ден физкультурный организаций-шамычлан шагал полшат, нунын пашаштым огыт контролироватле. Шуко комсомольский руководитель-шамыч шкештат элын обороноспособностьшым виянгдымаште примерым огыт ончыкто.

ВЛКСМ-ын организацийже-шамыч массовый оборонно - физкультурный пашаште активно участвоватлышаш, комсомолец-шамычым да чумыр молодежьым родина ончылно священный долгым шукташ кеч кунамат ямде улмо духеш воспитатлышаш улыт. Комсомолец-шамыч ден молодежь коклаште военный пашам, всеобщий воинский обязанность нерген законым кумдан пропагандироватлыман, оборонно - физкультурный организацийлаш сай кадр-шамычым шогалтыман. ВЛКСМ райком-шамычлан оборонный ден физкультурный паша нерген ВЛКСМ ЦК IX пленумын решенийжым шуктымашке чумыр комсомольский организацийым мобилизоватлашышт кӱлеш.

Фабричный комитетын первый ошкылжо

Бранкын Львовский кондитерский фабрикыштыже пашазе контролым установитлыме. Фабричный комитетым создатлыме, тиде комитетым самырык пашазе Люда Висман вуйлата.

Пытартыш ийлаште революционный деятельностьлан фабрика гыч 70 пашазым поктен лукмо ыле. Комитет нуным пашаш восстановитлаш решенийым луктын.

Западный Украина ден Западный Белоруссийыште

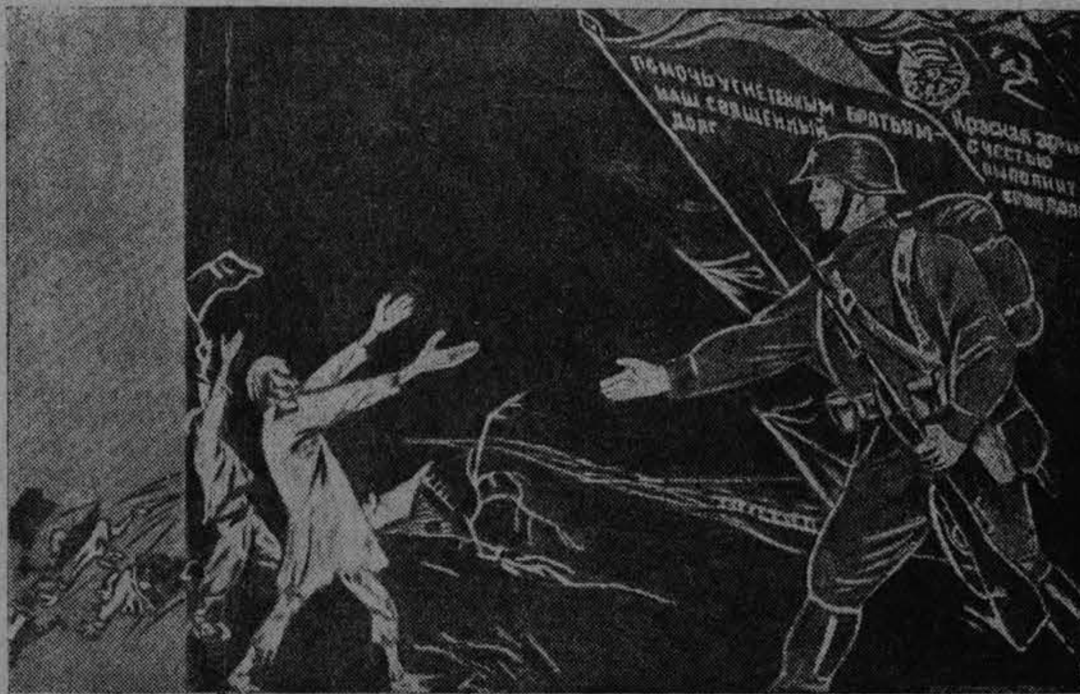

„Искусство" издат лыстын лукмо плакатше. Плакатым художник-шамыч Дени ден Долгоруков сӱретленыт.

„ЫНДЕ МЫЯТ ВАШКЕ КОМСОМОЛКА ЛИЯМ"

Городницыште илыше-шамыч, шергакан уна-шамычым куанен вашлийыныт. Шопа селасе (Западный Украина) 70 кресаньык Советский ялын кузе куанен да сайын илымыжым ужашлан толыныт. Нунным колхозный автомашина-шамыч дене конденыт.

— Ме автомашина дене первой гана каена,—чот куаныше кресаньык-шамыч йывыртен ойлат. Советский Союзышто гына автомашина-шамыч калыкын достоянийже лийыныт.

Уна-шамыч дене лишыл йолташла беседоватлымашке местный фарфоровый заводысо пашазе-шамыч, Городницыште илыше-шамыч 600 еҥ утла погыненыт. Советский власть нерген, колхозный илыш нерген, Москва нерген да Советский Союзлан пиалан илышым пушо великий Сталин нерген ойлымым моткоч кугу вниманий дене колыштыныт.

Вара уна-шамыч выступатленыт. Советский Союзын калыкшылан да великий Сталинлан пеш шокшо благодарностьым каласеныт.

Беседышке комсомолец-шамыч мурым мурен толыныт. Беседа утларак оживленный лие.

Фарфоровый заводын работницаже Валя Хмельницкая Шопа села гыч, улшо батрачкым ныжылгын эндалын.

— Вашке ынде мыят комсомолка лиям,—каласыш батрачка,—илышым тендан гаяк волгыдым ышташлан ме чыланат тендан пример почеш пашам ышташ тӱҥалына.

ИК ВРЕМЕННЫЙ УПРАВЛЕНИЙЫСЕ МОЛОДЕЖЬ

Временный управленийын председательже Петр Васильевич Мартюк молодежь коклаште шинча.

— Тиде мемнан опора—самырык-шамычым ончыктен тудо ойла.— Нойыдымо-шамыч. Йошкар Армий толмо дене ынде нуно ылыжыныт. А вет шукерте огыл нуно кинде падрашым кычал коштыныт.

Нине рвезе-шамыч кӧ вара улыт?

Теве Герш Шварцбах. Коло ныл ийым илымаштыже вич ийым заключенийыште эртарен. Вакшыште весовщиклан пашам ыштен. Мельник дек мландыдыме кресаньык-шамычын толмыштым да кеч изиш гына ложашым пуышт манын поян-шамычын шыдан мешакыштым мыняр кӱштат нумалаш йодмыштым тудо ужын. Шварцбах тунам ойлен:

— Нимат огыл, мемнан шкенан киндына лиеш.

Тыге чыным ойлымылан тудо шкенжын рвезылыкшым 5 ий тюрьмаште йомдарен.

Утарыше-шамыч толыныт. Весовщик тюрьма гыч лукталтын. Тудлан временный управлений председательын заместительжылан паша ышташ доверитлен.

... Ӱстел коклаште ошемше чуриян рвезе шинча.

Шинчалык янда вошт малыде илыме дене нойышо шинча йылгыжеш. Тиде Шойль Шатнер. Тудлан управленийын продовольственно-товарный группыжым вуйлаташ поручитлыме.

— Закройщик Мендель Плит,—Пашазе милицийын комендантше мемнан шкенжым рекомендоватлыш.

Рвезе еҥлан 26 ий. Пашам кычалын, тудо пӱтынь бывший Польша мучко пӧртын савырнен. Кажне йол тошкалтышыште правадымылыкым да кӱчызылыкым ужын. И вот угнетатель-шамыч кудалтыме улыт...

Мендель Плит—временный управленийын членже. Тудын вуйлатыме пашазе милиций тушманым шке жапыштыже разоблачатла.

Кызыт бывший закройщик комсомольский организацийым организоватлаш верч энергично пыжын. Ожно сионистский сектын членже-шамычлан гына пураш лийме клуб пролетарский да крестьянский молодежь дене темын.

Западный Белоруссийсе олала ден яллаште.

Снимкыште: боец-шамыч вождьын „Красноармейская правда" газетыште помещатлыме портретшым изи ӱдырлан ончыктат

Районласе комсомольский актив собранийлаште

Общественный животноводствым развиватлымаште полшымаш

Шернур районысо комсомольский актив собранийыште 150 комсомолец участвоватлен. Собраний ВЛКСМ ЦК IX пленумын итогшо нерген райкомол секретарь Мамаев йолташын докладшым колышто.

Общественный животноводствым развиватлымаште комсомольский организаций-шамычын участвоватлымышт нерген вопрослан собраний вниманийым кугун уделятлен.

Ятыр первичный организаций-шамычын секретарьышт колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийыштым шуктышаш верч кучедалмышт нерген ойлышт. Южо комсомольский организаций-шамыч тиде шотышто пашам шагал огыл ыштеныт. Теве „У шурно" колхозышто комсомолец-шамычын инициативышт дене овце-товарный фермым организоватлыме.

„1 март" колхозысо комсомолец-шамыч общественный животноводствым развиватлыме нерген партий ден правительствын постановленийыштым колхозник-шамычлан умылтареныт. Тидын деч вара, комсомолец-шамычын тыршымышт дене, колхозышто овце-товарный фермым организоватлыме. Ынде тиде колхозышто кок животноводческий ферма уло.

Южо комсомольский организаций-шамычын хозяйственный пашаште начар участвоватлымышт собранийыште тӱжвак лукталте. „Орехово", „Мукш" да моло ятыр колхозласе первичный комсомольский организаций-шамыч ты марте хозяйственный вопросым иктымат обсудитлен огытыл, комсомолец-шамыч колхозный производствышто начар участвоватлат.

Комсомольский активын районный собранийже общественный животноводствым развиватлыме шотышто конкретный решенийым луктын. Комсомольский организаций-шамыч „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийыштым шуктымым проверитлаш тӱҥалыт. Нуно тиде пашаште улшо ситыдымашым тӧрлаташ полшат. Кугу колхозлаште комсомольский животноводческий бригада организоватлалтеш.

Комсомольский активын шергакан предложенийже-шамыч

Районный комсомольский активын 3 окрябрьыште лийше собранийже ВЛКСМ ЦК IX пленумын итогшо нерген вопросым обсудитлыш.

ВЛКСМ райком секретарь Аппанасенко йолташын докладше почеш выступатлыше-шамыч Пектубай районысо комсомольский организацийын государственный ден хозяйственный пашаште сайынрак участвоватлаш тӱҥалмыжым палемдышт.

Собраний школьный комсомольский организаций-шамычын пашам путырак начар ыштымыштым отмечатлен. Кадамский неполный средний школа пеленсе комсомольский организаций тунемше-шамыч коклаште воспитательный пашам йӧршеш огеш ыште. Комсомольский организацийым кушташлан кугу база улмо ӱмбачат тылзе жапыште комсомолыш ик еҥымат приниматлен огыл. Школышто ятыр ситыдымаш-шамыч улыт, но комсомольский организаций нуным огеш уж.

Комсомольский активын собранийже тӱжвак лукмо чыла ситыдымаш-шамычым кӱчык жапыште пытараш, ВЛКСМ ЦК IX пленумын решенийжым кажне комсомолецын сознанийышкыже шукташ да тиде решенийым илышыш пурташ верч кучедалмашке чумыр комсомольский организацийым мобилизоватлаш требоватлыш.

Комсомолец-шамыч шергакан предложений - шамычым вноситлышт. Собраний комсомольский организаций ончылан райцентрым озеленитлаш, Пектубай селаш общественный мончам ышташ, медицинский сестра-шамычым ямдылыме школым да производство деч отрыватлалтде шофер-шамычым ямдылыме курсым организоватлаш задачым шынден. Райком нине задача-шамычым шуктымашым кызытак организоватлышаш.

Проверочный бригада пашашке пижын

СССР Совнарком ден ВКП(б) ЦК-н „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" постановленийжым колхоз-шамычын шуктымыштым тергашлан рейдым эртарыме нерген ВЛКСМ Марийский Обком бюрон решенийжым республика кӧргысӧ комсомольский организаций-шамыч кумдан обсуждатлаш тӱҥалыныт да тиде решенийым илышыш практически пурташ пижыныт.

10 лет МАО лӱмеш колхоз пеленсе (Йошкар-Ола район) комсомольский организаций 4 октябрьыште лийше комсомольский собранийыште тиде решенийым проработатлыш. ВЛКСМ Обкомын решенийжым проработатлымеке комсомольский собраний тыгай решенийым луктын: СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийжым колхозын шуктен толмыжым проверятлашлан кум еҥ дене бригадым организоватлаш. Бригадышке М. Ивайков, П. Павлов да П. Никитин йолташ-шамычым ойрымо. Бригадын проверятлыме итогшо нерген 10 октябрьыште комсомольский собранийыш отчетым колыштеш. Тидын нергенак общий колхозный собранийыш вопросым шындаш.

Комсомольский собраний колхозышто ситыдымаш-шамыч улмо нерген обсужатлыш. Нине ситыдымаш-шамычым корандашлан тыгай мероприятийым наметитлыме: скотный двор-ышто текущий ремонтым ышташ, тиде пашашке уло молодежым шупшын шогаш.

Шукерте огыл колхозышто кокымшо фермым организоватлыме. Тиде фермым укомплектоватлаш тӱҥалме. 4 октябрьыште ныл породистый сӧсна игым налме. Теле жаплан сӧсна вӱтам шокшемдаш, тушто кӱварым шараш, регенчым шӱшкедаш комсомольский организаций шке ӱмбакыже налын. Тиде хозяйственный пашам колхоз правлений дене согласоватлен ышталтеш.

Комсомольский организаций посна комсомолец-шамычым агитаторлан ойырен. Нине комсомолец-шамыч агитационный пашам сайын ыштен толыт. Теве М. Ивайков, Н. Суворов йолташ-шамыч колхозник-шамыч коклаште Положенийым сайын умылтарен шогат. Колхозник-шамыч занятийышке организованно коштыт.

Тыге самырык комсомольский организаций тудын ончылно шогышо задача-шамычым честь дене шукта.

Мих. Толотухин.

Хозяйственный пашаште активно участвоватлаш

Кодшо кечылаште Кужеҥер районысо комсомольский активын погынымашыже лие. ВЛКСМ ЦК IX пленумын итогшо нерген доклад почеш обсуждений кугу активность дене эртыш. Выступатлыше-шамыч раймомын да южо первичный организаций-шамычын пашаштышт ятыр ситыдымашым отмечатлышт.

Ятыр первичный комсомольский организаций-шамыч шке пашаштым ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийышт негызеш перестроитлен шуктен огытыл. Теве „Крупный пахарь" колхоз пеленсе комсомольский организаций хозяйственный пашалан вниманийым пеш шагал уледлятла. Первичный организацийын секретарьже Курочкин йолташ перестройкын существожым алят умлен шуктен огыл. Колхоз хозяйственно - политический пашам срокышто ок шукто. Кылмаш кызытат куралаш тӱҥалме огыл. Но колхозын почеш шӱдырнымыжӧ Курочкин йолташым нигунарат ок беспокоитле.

Актив собраний ятыр комсомольский организаций-шамычын оборонный ден физкультурный пашам начар ыштымыштым палемдыш.

Район мучко 23 первичный комсомольский организацийлаште осоавиахимовский организаций йӧршеш уке. Нине колхозлаште нимогай оборонно-массовый паша ок ыштал, а первичный комсомольский организаций-шамычын руководительышт тыгай ситыдымашым пытараш тачат пижын огытыл.

Выступатлыше - шамыч моло ситыдымаш-шамычымат тӱжвак луктыч. Райкомын пашаеҥже-шамыч, тыгак чумыр районный комсомольский актив первичный организаций-шамычлан конкретный полышым шагал пуат.

Собранийыште тыгак сай комсомольский организаций-шамычын пашашт нергенат ойленыт. „Друзья колхоз" пеленсе комсомольский организаций (секретарь Чирков) уборка жапыште комбайным шефыш налын ыле да комбайн пашам сайын ыштымашыжым обеспечитлен. Комсомолец - шамыч уборкышто, зернопоставкышто заем шарыме пашаште активно участвоватленыт. Санденак колхоз районышто ончыл верым налын шога. Тыгак „15 лет октября", „Йошкар пеледыш" колхозласе комсомольский организаций-шамыч хозяйственный пашаште кугун полшат.

Актив собраний райком могырым руководствым саемдаш требоватлен. Райком тыжеч шкаланже кӱлеш политический выводым ыштышаш.

ВЛКСМ Кужеҥер райком секретарь—П. МОРОЗОВ.

РЕИД ТӰҤАЛШАШ ДЕЧ ОНЧЫЧ

Тиде кечылаште Звенига районышто первичный комсомольский организаций-шамыч рейдым эртараш тӱҥалыт. Комсомольский организаций-шамычын организоватлыме проверочный бригада ден группа-шамыч „Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийыштым колхоз-шамычын шуктен шогымыштым проверитлат.

ВЛКСМ Звенига райком рейдым эртарашлан мероприятийым, уполномоченный-шамычлан памяткым составитлен. Рейдым эртарымаште первичный организаций-шамычлан практический полышым пуаш колхозлаште райцентр гыч 16 комсомолец колталтеш.

ВКП(б) райком рейдым эртарымаште комсомольский организацийлан кугу полышым пуа. Тиде пашаште конкретный руководствым обеспечитлашлан райком коммунист-шамычым ойрен.

ВЛКСМ Звенига райком секретарь—В. ОПАРИН.

Пашашке практический пижыныт

„Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийжым колхоз-шамычын шуктымыштым проверятлашлан рейдым эртарыме нерген ВЛКСМ Маробкомын решенийжым обсудитлымек, ВЛКСМ Морко райком бюрожо тиде вопрос дене ятыр практический мероприятий - шамычым наметитлен да конкретный полышым оказатлашлан райцентрысе комсомольский актив гыч 18 еҥым колхозлашке командироватлен.

Пектубай районыштат тиде вопрос дене колхозный первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт почеш инструктажым эртарыме, инструктажыште 43 еҥ лийын. Вашке животновод-шамычын совещаний эрталтеш да верлашке актив колталтеш.

В. Огнев.

Оборонный значоклан нормым сдатлат

Военный пашам молодежь кугу куанымаш дене тунемеш, осоавиахимовский организацийыште йӧратен ышта. У-Тор'ял педучилище пеленсе осоавиахимовский организацийыште 120 член уло, кызыт адак 26 еҥым угыч пуртымо, нунын кокла гыч 91 еҥ комсомолец. Осоавиахим организацийын пашам моштен шындымыже дене шуко член-шамыч оборонный значоклан нормым „отлично" да „хорошо" отметка дене сдатленыт, нунын оҥыштышт 3—4 оборонный значок гыч уло. С. Леведев, С. Сидоркин да И. Пирогов йолташ-шамыч военный пашам тунеммаште ударник улыт.

П. Яшметов.

Положенийым тунемыт

У-Тор'ял педучилищысе учитель-шамыч местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым тунемше-шамыч коклаште сай умылтарен шогат. Тунемше-шамыч тиде Положенийым внимательно колыштын, шкеат колхозлаште колхозник-шамыч коклаште умылтарат.

В. Иванов.

Марксизмым-Ленинизмым изучатлыше-шамычлан полыш

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ГОСУДАРСТВО ДА КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ОКРУЖЕНИЙ

(Государство нерген нылы .ше беседа)

Капиталистический окружений нерген, шемер-шамычын социалистический завоеванийыштым внешний тушман-шамычын чыла тӱрлӧ посягательствышт деч аралаш кӱлешлык нерген вопрослан Ленин—Сталин партий моткоч кугу значенийым придаватлен да придаватла.

Эше первый империалистический война жапыштак, Ленин посна эллаште социализмын сеҥашыже йӧн улмо нерген шкенжын гениальный выводшым формулироватлен, ончылгоч ужын, что социализм „ондак ик але икмыняр эллаште сеҥа, а молышт икмыняр жаплан буржуазный але добуржуазный лийын кодыт. Тиде тренийым велэ огыл, но социалистический государствын победоносный пролетариатшым шалатышашлан моло элласе буржуазийын прямой стремленийжымат вызватлышаш“ (Ленин. Т. XIX, 325 стр.).

СССР-ын победоносный пашазе классше мемнан элысе чыла шемер-шамыч ден пырля мланде шарын ик кудымшо ужашыштыже озанлыкын социалистический системыжым, орудий ден средстволан да чыла материальный ден культурный благолан социалистический собственностьын безраздельно господствоватлыжым ыштен шуктен. Сеҥыше социализм элыште айдемым айдеме эксплуатироватлымаш уке, тошто, буржуазный порядок уке, калык эрыкан, пиалан илыш дене ила.

Мланде шарыште „кок мир, кок система“ уло: капитализм да социализм; нунын коклаште кучедалмаш кая. Советский Союз шкенжын существоватлымыже дене гына мировой пролетариатым да колонийласе калык - шамычым революционизироватлыше, мировой пролетарский революцийын крепостьшо лийын шога.

Капиталистический элласе буржуазий пызырналтше масса тудын властьшым ынже сӱмырал манын, капиталистический собственностьым ынже пытаре манын колышаш гай лӱдеш, вет тыге Советский Союзын шемерже-шамыч шке жапыштыже ыштеныт. Садланак тудо шкенжын властьшым, шемер массым эксплуатироватлашлан основа улшо капиталистический собственностьым арален кодышашлан лийын эн крайний средства-шамычым кучылтеш.

Социализм але ик элыште гына сеҥен. Советский Союзым окружатлыше моло эллаже капиталистический улыт.

Сталин йолташын пашаштыже, утларакшым 1937 ийын мартыште ВКП(б) ЦК-н пленумышто ыштыме докладыштыже да партийын XVIII с'ездыште ыштыме докладыштыже капиталистический окружений нерген вопрос чыла могырымат разработатлалтын.

„Капиталистический окружений,—ойла Сталин йолташ,—тиде яра фраза огыл, тиде пеш реальный да неприятный явлений.

Капиталистический окружений—тиде значит, что ик эл, Советский Союз уло, тудо шке денже социалистический порядкым ыштен, да, туддеч посна, шуко эл-шамыч буржуазный эл-шамыч улыт, нуно илышын капиталистический образше дене илат да, Советский Союз ӱмбак кержалташ, тудым шалаташ, але кеч мо гынат—тудын куатшым кӱрлаш да тудым луштараш случайым вучен, Советский Союзым окружатлен шогат“ (И. Сталин, „Партийный пашан ситыдымашыже-шамыч да троцкистский ден моло двурушник-шамычым ликвидироватлыме мера-шамыч нерген“ ВКП(б) ЦК-н 1937 ийын 3 мартысе пленумышто ыштыме докладше).

Тиде пеш важный факт нерген мондаш ок лий, вет тудо капиталистический эл-шамыч ден Советский Союз кокласе взаимоотношений основым определятла.

Сталин йолташ тыге туныкта: даже ик типан буржуазный государство-шамыч коклаште поро пошкудо отношений уке да лийын ок керт. Буржуазный государство-шамыч икте-весышт дек тылышке шкенынштын шпионыштым, вредитель ден диверсант-шамычым, а южгынамже пуштедыше-шамычымат колтыл шогат. Мемнан Советский государство, тем более, буржуазный государство-шамыч могырым поро пошкудо отношений лиеш манын шонен ок керт. „Марксизм туныктымо почеш,—ойла Сталин йолташ,—тыге предположитлаш гын, верныракок лий мо, что Советский Союзын тылышкыже буржуазный государство-шамыч кеч могай моло буржуазный государствылашке колтымо деч кок-кум пачаш утларак вредитель, шпион, диверсант да пуштедыше-шамычым колтылшаш улыт.“ (Туштак).

Советский Союз ваштареш войнам ямдылышашлан лийын капиталистический государство-шамыч шпион, вредитель да диверсант-шамыч гоч мемнан элын куатшым кӱрлаш, луштараш тыршат. Нуно шке агентыштым рубеж вес могыр гыч колтылыт, да тугак нуным мемнан эл кӧргыштӧ шалатыме эксплуататорский класс-шамычын кодшышт коклаште муэдат. Тидын нерген зиновьевско-каменевский да троцкистско - бухаринский бандит-шамычлан ыштыме судебный процесс-шамыч пеш раш да убедительно калысышт. Буржуазный разведка-шамыч еҥ-шамычын слабостьыштым, нунын тщеславийыштым, нунын бесхарактерностьыштым использоватлат, чтобы нуным шкенышт шпионский сетьышке запутатлаш да нунын дене советский государствын органже-шамычым окружитлаш.

Советский карательный орган-шамыч да советский разведка, калык тушман-шамычым—чыла тӱрлӧ вредитель, шпион, диверсант-шамычым—чаманыде куклен, тидын дене Советский Союзын границыже деч вес могырышто улшо мемнан тушман-шамычлан ударым, мировой буржуазийлан ударым ыштеныт.

1938 ийын 6 ноябрьыште Октябрьский революцийын 21-ше идалыкшылан посвятитлыме, Московский советын торжественный заседанийыштыже Молотов йолташ шке докладыштыже тыге ойлен: пока капиталистический окружений существоватла, тӱняште первый советский государство ваштареш капитализмын кучедалмыже лушкыдемаш, шелаш огыл тӱҥалеш, а мӧҥгешла, кушкын шогаш, пӱсемаш, эре утларак пӱсӧ, утларак крайний средства-шамыч ӱмбак эҥерташ тӱҥалеш. Садланак ме мемнан государствын оборонный куатшым пеҥгыдемдымаште, враждебный капиталистический окружений ваштареш мемнан кучедал моштымынам да искусствынам развиватлымаште эше упорнырак пашам ыштышаш улына.

Мемнан куатле Йошкар Армий, виян Военно-Морской Флот, грозный авиаций, пеҥгыде разведка огыт лий ыле гын, капиталистический разбойник-шамыч мемнан элым шке независимостьшо деч шукертак лишитлат ыле да СССР шемер-шамычлан эксплуатацийын ярможым чиктат ыле.

Социалистический государство капиталистический окруженийлан Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот улшо куатле вооруженный вийым, пеҥгыде советский разведкым, виян карательный орган-шамычым противопоставлятла. Йошкар Армий, Военно - Морской Флот, советский разведка мемнан элым внешний военный нападений деч аралат да шпион ден диверсант-шамычын подрывной пашаштым пересекатлат. Теве молан мемнан калык Йошкар Армий дек, Военно-Морской Флот дек, советский разведка дек моткоч кугу йӧратымаш дене да ӱшан дене относитла. Партий да мемнан государство шке вождьшо ден учительжын Сталин йолташын указанийжым ик минутланат огыт мондо: мемнан бдительностьым нӧлталаш, военный нападенийын опасностьшо ончылно мемнан пӱтынь калыкым мобилизационный ямдылык состоянийыште кучаш кӱлеш, чтобы нимогай „случайность“ да мемнан внешний тушман-шамычын нимогай фокусышт мемнам ямдылалт шудымашеш авырен ынышт керт.

И. Кирюшкин.

АГИТМАССОВЫЙ ПАША САЙ КАЯ

Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтарымаш республика мучко кумдан шарлен. „У-корно“ колхоз пелен (Пектубай район) шукерте огыл агитколлективым организоватлыме. Тыште агитаторлан 15 еҥым ойрымо. Местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым нуно колхозник-шамыч коклаште умылтарен шогат, тидлан лӱмын инструкторный совещанийым эртареныт. Нунын коклагыч Ф. Аппаков да А. Е. Лебедев йолташ-шамыч шке пашаштым посна сайын шуктен толыт. Тыгак С. П. Степанов ден Дубников йолташ-шамычат агитмассовый пашам сайын ыштат.

Тылеч посна, колхозышто культурно-массовый пашам кӱлеш семын шындыме. Пырдыж газета жапыште лектеш, колхозник-шамычын сай пашаштым ончыкта, ситыдымаш-шамычым тӧрлаташ полша.

„У-корно“ колхоз пелене комсомольский организацийын масса коклаште политико-массовый пашам кумдан шарымыже дене колхозник-шамыч коклаште труд производительность нӧлталтеш. Теве Е. Дубникова, Е. Кириллова да О. Аппакова паша нормым 150—200 процент марте темат.

Аппаков.

Сестран пашаже

Токтамыжский трахоматозный пунктышто (Шернур район) сестралан А. Григорьева йолташ пашам ышта. Тудо 6 колхозым обслуживатла. Григорьева йолташ колхозлашке чӱчкыдын лектеш, колхозник-шамыч коклаште трахома черын вредше да тудын дечын кузерак аралалт толмо нерген беседым эртарылеш. Тиддеч посна тудо санитарный комиссийыште пашам ышта.

М. А. Тымбаршев.

„КРАСНЫЙ ПРОЛЕТАРИЙ“ ЗАВОДЫСО ПАШАЕҤ-ШАМЫЧ КОЛЛЕКТИВЫН ӰЖМАШЫШТЫМ ПОДХВАТИТЛАШ

„Красный пролетарий“ заводысо пашаеҥ - шамыч коллектив мемнан элысе чыла пашазе, колхозник, служащий-шамычым да интеллигенцийым Великий Октябрьский революцийын XXII-шо идалыкшым кугу сеҥымаш дене вашлияш ӱжеш. Коллектив шке письмаштыже талукаш планым срок деч ончыч темаш да продукцийын себестоимостьшым 8 процентлан волташ, стахановский движенийым эше утларак шарен, икмыняр станокым обслуживатлымашке куснаш обязатлалтын. Кечын кушкын шогышо социалистический промышленность фабриклаште да заводлаште ӱдрамаш вийым утларак пуртымаш нерген вопросым шында. „Красный пролетарий“ заводышто лу дене ӱдрамаш-шамычым цехлашке паша ышташ утларак шуяшаш, нунын кокла гыч кӱкшӧ квалификациян пашазе-шамычым утларак ямдылаш обязатлалтын.

Мемнан республикысе пашазе, колхозник, служащий-шамыч да интеллигенций „Красный пролетарий“ заводысо коллективын письмажым кугу под'ем дене обсуждатлаш тӱҥалыныт. Комсомольский организаций-шамычлан краснопролетарец - шамычын ӱжмашыштым подхватитлыман.

Предприятийлаште, заводлаште комсомолец-шамыч планым утыж дене темышаш верч, стахановский движенийым эше утларак шарышаш верч кучедалшаш улыт. Колхозлаште кызыт уло вийым пыштен 1939 ийысе ял озанлык пашам завершитлышаш верч кучедалман. Колхозлаште общественный животноводствым развиватлымаште посна кугу вниманийым ойрыман, у фермым организоватлышаш верч, скотный двор-шамычым строитлымаште, ремонтироватлымаште виян кучедалман.

Школлаште предоктябрьский социалистический соревнованийым кумдан шарен, тунеммын качествыжым нӧлталаш кӱлеш. Октябрьский пайрем вашеш оборонный значоклан норма сдатлымашым кумдан организоватлыман. Пайрем мартен шуко кодын огыл. Тиде кӱчык жапыште уло вий дене пашам ыштыман, млана Молотов йолташын ойлымыжым эреак шарныман: „Кызыт мемнан задачына, кажне пашазе ден кресаньыкын задачыже, кажне служащий ден интеллигентын задачыже тыште улеш, чтобы шке постышто честно да самоотверженно пашам ышташ да тидын дене Йошкар Армийлан полышым пуаш“.

62

УЖАТЫМАШ

Пычкемыш, леве октябрь кас тӱням ӧндалын. Йошкар-Ола урем ден вокзал могырыш оживленно мутланен ен-шамыч вашкат.

Теве вокзал. Поезд шӱчештын ош парым пӱрген шога. Электрический тул ший вӱд дене чывылтыме гай вокзал-йырым волгыдемден. Моткоч шуко калык погынен. Таче призывник-шамычым Йошкар Армийыш ужатат. Нуно шукышт вагонлаш уже пуреныт. Вашке поезд тарванышаш. Нуным ужаташ толшо йолташышт, ешышт родинам аралаш наказым пуат. Калык омартасе мӱкшла шолеш.

Теве Йошкар-Ола стройтрестыште пашам ыштыше Тюлькин А. В. йолташым ужаташ тудын шӱжарже да ватыже толыныт. Кумытынат куанен мутланен шогат.

— Пален лийза, мый чыла армейский порученийым большевистски шукташ тӱналам, а тиде значит, нигуштат чакныдыме лиям. Тюлькин йолташын оҥыштыжо ныл оборонный значок йылгыжеш.

А теве вес вагонлаште армийыш районла гыч кайше-шамыч койыт. Нунат пеш весела улыт.

— Мемнан вагоныштo шукыжо Сотнур район гыч улына, — манеш Сотнур МТС-ын старший агрономжо комсомолец Глушков Трофим йолташ, — мый МТС-ыште пашам честно ыштенам да шуко моктеныт гын, Йошкар Армийыште эше шукырак сеҥымашым ыштышаш улам. Мый пиалан улам—шуко вучыктыде Йошкар Армийыш колтат.

Туштак „У Аз'ял" колхозын (Сотнур район) самырык колхозникше Иванов Николай йолташыжлан шке куанымашыжым ойла:

— Мый, — манеш, — колхозышто кодшо ий гычак свино-товарный фермым вуйлатенам. Фермыште комсомолец лӱмем оправдатлен пашам ыштенам. А кызыт мыйынат великий Советский Союзын вооруженный вийыштыже лияш шонымем шукталтын.

Поезд пытартыш гана южым чытырыктыше виян гудокым пуыш. Кид кучымаш, ӧндалалтын чеверласымаш.

— Чеверын, йолташемшамыч; шке пашадам стахановски ыштыза, а ме родинам ӱшанлын аралена, кӱлеш жапыште тушман-шамычым по-хасановски кыраш тӱҥалына!

— Сай кай, Петя. Мый ӱшанем: тый кеч кунамат куатле родинын патриотшо лият,—ужатыше, йытыра чуриян, стройный капан ӱдыр шыргыжале... Но тунамак ала куанымыж ден, ала ык жаплан йолташыж деч ойырлымо шонымаш дене ыш чыте, шинчаштыже леве шинчавӱд йылгыжале. Поезд тарваныш.

Умбал вагон гыч кӱдырчӧ гай виян муро йоҥгалте:
„Дан приказ ему на запад,
Ей в другую сторону..."

Нунын почеш моло вагонлаштат муро ылыже. Сылне! Поезд вокзал деч ойырлаш тӱҥале. Муро эше виянрак ылыже.

Поезд лӱшкен кудале да Йошкар Армийыш кайше-шамычын мурышт куатлын шергылтын умбаке торла.

Н. И. Очетов.

Йошкар Армийыш призывник-шамычын ешышт кугу кугешнымаш дене ужатат.
Снимкыште: призывник С. И. Лежнин йолташым ешыже да призывник Л. В. Тюлькин йолташым ешыже ужаташ толыныт.
Фото М. Чуршуковын.

Латвийский печать Латвийский правительственный делегацийын Москваш толмыжо нерген

3 октябрьыште газеташамыч латвийский правительственный делегацийын Москваш толмыжо нерген да Латвия иностранный паша министр Мунтерсын Сталин да Молотов йолташ-шамыч дене мутланымыже нерген увертарымашым печатленыт.

Общественный мнений Москвасе переговорын результатшым чытыдымын вуча. Тачысе газетлаште видный вер Молотов йолташын ӱжмыжӧ почеш литовский правительственный делегацийын Москвашке каймыжлан пуалтын.

„Латвияс карейвис" советско-германский ден советско-эстонский пакт нерген

„Латвияс карейвис" газета международный событий обзорышто Германия ден СССР кокласе договорын содержанийжым излагатла.

Газета, поснак, СССР ден Германия войнам бессмысленныйлан шотлат да восточный Европышто мир восстановитлыме да кок великий держава-шамыч кумыло державын вмешательствыжым огыт допускатле манын, палемда.

Умбакыжым газета палемда: чыла событий-шамыч гыч СССР ден Эстония коклаште ваш полшымо нерген пакт мемнам эн утларак интересоватла.

Западный Украина ден Западный Белоруссиын освободитлалтше районлаштыже

ИОРЛО-ШАМЫЧ МЛАНДЫМ НАЛЫТ

Вилейка оласе управлений зажиточный кресаньык-шамыч чодрам руат манын кресаньык-шамыч деч заявленийым налын. Тиде вопрос крестьянский беднотан собранийлаштыже обсуждатлалтын. Собраний чодрам аралымашым виядаш манын решенийым луктын. Тыгак озанлык нуждылан чодрам руаш делянка-шамычым ойыраш решитлыме ыле.

Тарнопольский уезд Глубочек селаште помещик шылын куржын. 900 морг мланде (морг—0,6 га наре), 30 ушкал, 30 имне да пеш шуко ял озанлык машина кодын. Крестьянский комитет тиде добра дене кузе лийшаш нерген обсуждатлен.

—Ме тиде добрам аралаш обязан улына,—ойлен заседанийыште комитетын председательже Иван Копач.—Помещик тудым мемнан пӱжвӱдна дене да вӱрна дене ыштен. Калыкын сборжо погынымеш да мом кузе ыштышаш нерген тудын решитлымешкыже ме тиде поянлыкым аралаш обязан улына.

Ковель оласе (Западный Украина) управлений кӱртньӧ корно узелысе пашазешамыч ден верысе интеллигенций гыч активым создатлен. Управленийыште школа-шамыч нерген даверласе предприятий пашазе, железнодорожник, учитель-шамычын профессиональный союзыштым организоватлыме нерген вопросым обсуждатлен. Управленийышке кажне кечын лишыл села гыч представитель-шамыч толыт. Бутин, Грабов да моло селалаште крестьянский комитет-шамыч организоватлыме улыт. Помещик-шамычын мландыштым учетыш налме. Мландыдыме йорло-шамыч помещик-шамычын мландыштым конфисковатлыме деч вара образоватлыме фронд-шамыч гыч налыт.

Тарнопольысо временный управлений чыла пашазе ден кресаньык-шамыч дек, оласе да лишыл селаласе калык дек обращенийым луктын.

„Пашазе йолташ-шамыч! Тендам производствышто пашам нормально ышташ ӱжына. Чыла фабрика, предприятий - шамыч чарныде пашам ыштышаш улыт. Кресаньык йолташ-шамыч! Тендан задачыда—шке участкыштыда чыла шурным погаш налаш. Тланда помещик - шамыч млавдыштат шурным погымашым организоватлаш кӱлеш. Крестьянский комитет-шамыч помещик-шамычын кодымо мландыштым кузе обработатлышашым решитлыш улыт".

Темасчорд селасе (Западный Украина) крестьянский комитет помещичий киндын ужашыжым крестьянский бедноталан пайлыме нерген первый решенийым луктын. Тидлан чыланат моткоч чот куаненыт.

Помещичий пӧртласе чапле, волгыдо палата-шамычеш кресаньык - шамычын йочаштлан школа - шамыч почылтыт. Тунемше-шамыч коклаште 50 йочаже школыш первый гана каят. Панский гнет годым нунын ача-авашт тунеммылан нимо дене тӱлен кертын огытыл. Ынде нуно чыланат шке родной йылмышт дене, бесплатно тунемаш правам налыныт.

— Панский мланде дене мом ышташ?—тыгай йодмаш дене лишыл ялласе кресаньык - шамыч Волковысск оласе временный управленийыш обратитленыт. Ходок-шамыч каен пытышт, а вес кечыжлан лишыл ялласте крестьянский комитет-шамычым создаватлыме. 1800 гектар мландым помещик Шараев деч шупшын налме ыле. Тиде помещикшым кресаньык-шамыч кученыт да управленийыш конденыт.

Советский Союз нерген боец-шамычын калаксалымыштым Западный Украина ден Западный Белоруссийын шемерже-шамыч кугу вниманий дене да йӧратымаш дене колыштыт. Нунын йодмышт почеш Йошкар Армийын боецше-шамыч шуко гана Сталинский Конституцийым лудыт. Кресаньык-шамыч пашалан, канашлан да образованийым налашлан великий права-шамыч нерген моткоч кугу вниманий дене колыштыт.

* * *

Барановичи олаште, верысе кресаньык-шамычын полшымо дене, Йошкар Армийын боецше-шамыч князь Радзивиллым кученыт. Угнетатлыше да поработитлыше князь Радзивиллын лу тӱжем гектар дене мланде, пеш шуко вольык улмаш. Князь ончылно чыла верысе населений чытыра улмаш. Йошкар боецшамычлан поянын замокшым ончыктышо кресаньык—белорусс шке илыштыже князьын именийышкыже первый гана пурен.

Радзивиллын замокыштыже — пеш кугу поянлык. Тушто пеш чапле библиотека, тӱрлӧ оружийшамыч коллекций, живописын эн чапле мастержешамычын сӱретышт уло. Чыла тиде поянлык кызыт калыкын достоянийже лийын.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—852. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.